

ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Α'. Ὁ Συμβολισμὸς ἐν τῇ ποιήσῃ (Συνέχ. καὶ τέλος σελ. 22 κ. ἐ.)

Ὡς γὰλλος πλέον ποιητῆς ἔκαμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του μὲ τὰς Σύρτεις (1884) ποῦ τὸν κατέταξαν στὴν σχολὴν τῶν νεωτεριστῶν τοῦ Βερλαίν καὶ Μαλλαρμέ μὲ διακριτικὰς ἀξιώσεις. Ὀλίγο δὲ κατόπιν ἀπὸ τὴν δημοσίευσιν τῆς δευτέρας του συλλογῆς, τῶν *Cantilènes* (86) διὰ μακροῦ δημοσιευθέντος εἰς τὸν *Figaro* τῆς 28 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπεσκήρτα ἀπ' ἐκείνην τὴν σχολὴν, τὴν τραχεῖαν, ἰνώδη, ἀσθενικὴν καὶ δουρικὴν καθὼς τὴν ἔχαρχκτῆριζε καὶ ἱδρυν, ὡς ἀρχηγὸς αὐτός, καθ' ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς, τὴν τῶν Συμβολιστῶν μ' αὐτὸ πλεον τὸνομά τῆς. Ἡ συμβολιστικὴ ποίησις, ἔγραφεν, ζητεῖ νὰ ἐνδύσῃ τὴν Ἰδέαν μὲ αἰσθητὴν μορφήν, ἥτις δὲν θὰ ἦτον ὅμως σκοπὸς ἑαυτῆς, ἀλλὰ καίτοι χρησιμεύουσα εἰς ἔκφρασιν τῆς ἰδέας θὰ εἶχεν ὑποταγὴ θέσιν· ἡ ἰδέα πάλιν δὲν πρέπει διόλου νὰ δευχθῇ ἐστερημένη τῶν πολυτελῶν ἐπανωφορίων τῶν ἐξωτερικῶν ἀναλογιῶν, διότι ὁ οὐσιώδης χαρακτήρ τῆς συμβολικῆς τέχνης συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὸ νὰ μὴ προβαίνει ποτὲ μέχρι τῆς ἐντελοῦς συλλήψεως τῆς Ἰδέας αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ φαινόμενα εἶναι αἰσθητὰ μόνον προσχήματα, προσωρισμένα νὰ παριστάνουν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν συγγένειαν μετὰ τῶν πρωτογόνων Ἰδεῶν. Πρὸς ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῆς συνθέσεώς του, ὁ Συμβολισμὸς χρειάζεται μορφήν λόγου ἀρχέτυπον καὶ σύνθετον. Ἡ καλὴ δηλ. γλῶσσα (ἐπὶ τὸ νεωτεριστικώτερον κατασκευαζομένη) τῶν πρὸ τοῦ *Vaugelas* καὶ *Boileau*, ἡ γλῶσσα τοῦ *Rabelais* καὶ *Ph. de Commynes*, τοῦ *Villon* καὶ τόσων ἄλλων ἐλευθέρων συγγραφέων, ἀκοντιζόντων τὸν ὄξυν ὅρον τῆς γλώσσης ὅπως οἱ Θοῤῃες τοῦτόται τὰ σκολιὰ των βέλη. «Ρυθμὸς, ἡ ἀρχαία μετρικὴ ἀνακαινιζομένη· κάποι' ἀταξία σοφῶς διατεταγμένη· ὁ ἀλεξανδρινὸς στίχος μὲ πολλαπλᾶς καὶ εὐκινήτους τομάς· ἡ χρῆσις ἀνίσων τινων μετρικῶν σχημάτων».

Σύμφωνα δὲ μ' αὐτὰς τὰς ἀρχάς του, ἀφοῦ μὲ συνεργάτην τὸν *P. Adam* ἐξέδωσε στὰ 1887 δύο πεζὰ του ἔργα τό: *Demoiselles Goubert*, μυθιστόρημα Παρισίων ἡθῶν (*mœurs Parisiens*) καὶ τό: *Thè chez Miranda*, παρουσίασεν τέλος ὁ Σχολάρχης τὸν πολύκροτον: *Pelerin passionè* (1891). Οἱ φίλοι του, θερμοὶ ὅλοι φανατικοὶ καὶ πρῶτοι ἱερεῖς τῆς ρεκλάμης τὸ ἔβαζαν στὰ μάτια ἐκείνων, ποῦ ἐζήτουν ἀπὸ τοὺς συμβολιστὰς ἐν' ἀριστοῦργημα, ὡς, τοιοῦτο· ἐπανηγύρισαν διὰ λαμπροῦ συμποσίου, ὅπου συνήχθη ὅλον τᾶνθος τῶν συμβολιστῶν πάσης ἀποχρώσεως, τὸ ἐπίσημον γεγονός· ὁ ἐπειδεικτικὸς των θόρυβος ἐξεχείλισεν ἀκράτητος καὶ μάλιστα ἀφοῦ ὁ κορυφαῖος τῶν Γάλλων κριτικῶν, Ἀνατόλ Φράνς, εὐνοϊκώτατα ἀπεφάνθη περὶ τοῦ νέου Ὀμηρίδου, δικαιολογῶν μὲν ὅλας τὰς περὶ τὴν μετρικὴν καινοτομίας τῶν νεωτεριστῶν ὡς ἀναγκαίας συνεπείας φυσικῆς ἐξελίξεως, ἀνακηρύττων δὲ τὸν *Moréas* ἀληθινὸν ποιητὴν, παρ' ὅλας τὰς θαμβοποιούς ἐκζητήσεις τοῦ ὕφους του καὶ τὴν ἀποκαλυπτικὴν ἀσάφειάν του. Ἄν καὶ δὲν θὰ κολακεύσωμεν τοὺς ἀναγνώστας μας θεωροῦντες αὐτοὺς ἐξ ἐκείνων περὶ ὧν λέγει ὁ ἴδιος ὁ ποιητῆς «ὅτι μόνον θὰ μπορέσουν νὰ εὐφρανθοῦν ἀπὸ τὰ ποιήματά μου ὅσοι θὰ ἐγνώριζον κατὰ βάθος πῶς μία αἰσθηματικὴ ἰδεολογία καὶ αἱ μουσικαὶ πλαστικότητες ζωοποιοῦνται ἀπὸ μίαν αὐθόρμητον δρᾶσιν» τοὺς παραθέτομεν οὐχ' ἥττον ἀπὸ τὰ μικρὰ ποιή-

ματα τῆς συλλογῆς (τὰ μεγαλύτερα καὶ ἐπιμελέστερον ἐξεργασμένα εἶναι ἡ Agnès σύμβολον τοῦ Μεσαίωνα καὶ ἡ Galatée τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τὰ δύο ὅμως σκοτεινὰ μέχρι . . . ὕψους, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Byron) τὸ ἐξῆς προσκλητήριον εἰς τὸν μοργανικὸν αὐτὸν γάμον τῆς Ἰδέας καὶ τῆς Μουσικῆς :

Un troupeau gracieux des jeunes courtisanes
S'ébat et rit dans le forêt de mon âme.
Un bucheron taciturne et fou frappe
de sa cognée dans le forêt de mon âme.

Mais n'ai-je pas fait chanter sous mes doigts
(Bucheron frappe!) la lyre torse trois fois?
(Bucheron frappe!) N'est-elle pas mon âme
comme un qui presse des rapides coursiers?

Ἄλλ' ἀνήσυχον πνεῦμα ὁ Μορέας καὶ πρὸς νέα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος προσανατολιζόμενος πάντοτε — ἀπογοητευμένος δὲ καὶ ἀπὸ τὸν ἐγωῖσμόν πολλῶν τῶν ὑπηκόων του — ἰδρύει στὰ τελευταῖα νέαν σχολὴν μ' ἐξ ὁμόνον μαθητὰς του τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ecole romane Française· αὕτη ἀνανεώνει τὴν ἀγραιολατινικὴν ἀρχὴν τὸν θεμελιώδη λίθον τῶν γαλλικῶν γραμμάτων τὴν ἀγαλλικὴν ἄλυσσίδα» ποὺ διέσπασαν εἰς ὠρισμένας ἐποχὰς ὁ ρομαντισμός, οἱ παρναίσοι, οἱ νατουραλισταὶ καὶ οἱ Συμβολισταί, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος. (Figaro 14 Σεπτεμβρίου 91) ὁ νέος ὄμιλος μὴ ἐπιδιώκων κανένα προσηλυτισμόν, ἔχων μάλιστα κλειστὰς τὰς θύρας εἰς τοὺς νεήλυδας δὲν δημοσιεύει κανένα στίχον χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Σχολάρχου καὶ χωρὶς τὴν «Μινέρβαν» τὴν σφαγίδα του καὶ μὲ τὰ οἰκόσημά του, τὰ ἐξῆς ὥραῖα τριολέτα :

Que notre voix obtienne
Des dents du Chrysaor
La foudre Olympienne :
Sur nos luttes veille encor
La vierge Athenienne,
Pallas, au casque d'or!

«Μὲ τὴν ἀτομικὴν ἀξίαν ἐκάστου τῶν ποιητῶν τῆς, μὲ τὴν ἀσφαλῆ κριτικὴν τοῦ Ch. Mauras (ἐνὸς ἐξ αὐτῶν) εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ δὲν θὰ ἐκπορνευθῇ ποτὲ καὶ ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ Pelerin passioné, ἐκ βάθρων μετασκευασμένη, ἡ ὁποία θ' ἀκολουθήσῃ τὸ νεωστὶ ἐκδοθὲν Premier Livre pastoral τοῦ Maurice de Plessys θὰ σημάνῃ τὴν ὥραν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς γαλλικῆς ποιήσεως» ἔγραφε πρὸ ἐξ μηνῶν ὁ Léon Dechamps, redacteur en chef τῆς ἀξιολόγου ἐπιθεωρήσεως τῶν νεωτεριστῶν «La Plume».

Οἱ ἐξω τοῦ Νυμφῶνος ἀποκλεισθέντες ἐπίλοιποι συμβολισταὶ συνέστησαν ἀναριθμήτους ἄλλας σχολὰς, μὲ ἰδίαις ἐκάστην θεωρίας, ἀλλὰ μὲ κοινὴν τὴν οὐσιώδη ἀφορμὴν καὶ βάσιν, ὁποία ἐξάγεται ἐξ ὅσων ἀνωτέρω εἶπα καὶ παρέθεσα. Καὶ αὕτη εἶναι νόμιμος, λογικὴ καὶ ἐπιβαλλομένη. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἐννοεῖται τῆς ἀκαδημεικῆς κριτικῆς, οἱ συντηρητικοὶ μέσα εἰς τοὺς ὁποίους αἱ κληρονομικαὶ πλάναι καὶ προλήψεις ριζοβολοῦν μ' ἀπελπιστικὴν ἐπιμονήν,

ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐνδιαφέρονται μὲ μικροφιλότιμον ἰδιοτέλειαν νὰ ὑπερασπίζωνται τὸ ἴδιόν των ἔργον, τὰ Εἰδωλά τοῦ παρελθόντος, εὐρίσκουν — καὶ τοὺς δίδονται, εἴν' ἡ ἀλήθεια — πολλὰ ἐπιχειρήματα διὰ νὰ προσβάλλουν καὶ νὰ γελωτοποιήσουν τοὺς νεωτεριστάς· ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Εὐᾶς δὲν ὑπάρχει σόφισμα ποῦ νὰ μὴ μπορούν νὰ τὸ ὑποστηρίξουν οἱ υἱοὶ τῆς, ὅταν μάλιστα τὰ νέα πράγματα παρακολουθοῦνται πάντοτε ἀπὸ τὰς ὑπερβολὰς τοῦ συστήματος· δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἡ λατρεῖα τοῦ Ἀκαταλήπτου, καθὼς τὴν ὠνόμασεν ὁ Πεννὴν (ἐν Pall Mall Budget 28 Ἰανουαρ. 92) ἀποτελεῖ μέγαν καὶ παράδοξον κίνδυνον, ἂν ὅχι διὰ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, ὅπως ἀπεφάνθη ὁ μέγας ἀνὴρ, ἀλλὰ τοῦλάχιστον δι' ὠρισμένας αὐτῆς αἱρέσεις· ἐκτὸς ἂν κατανοηθῇ — καὶ κατενοήθη ἥδη ἀπὸ μερικοὺς — ὅτι ἀνάγκη ὑπάρχει ἀμοιβαίων παραχωρήσεων καὶ ἐκ μέρους τῆς ξηρᾶς παγματικότητος, ὅπως τὴν ἐπιτηδεύεται ὁ νατουραλισμὸς καὶ τοῦ ἀκράτου ἰδανισμοῦ καὶ μυστικισμοῦ ὅπως τὸν ἐννοεῖ ὁ συμβολισμὸς. Βέβαια ὁ συμβιβασμὸς δὲν θεωρεῖται ἀπ' ὅλους γενναῖον πρᾶγμα (γιατὶ νὰ μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ ὁ ἀμίμητος Συμβιβασμὸς τοῦ Ψυχάρη; παρεμπιπτόντως ἴσως)· εἶναι τοῦλάχιστον τόσον κακὸν ὅσον καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικοῦ θάρρους, ἡ ὁποία κατὰ τὸν πολὺν πλέον ἰδρυτὴν τῆς συγκριτικῆς Μυθολογίας, τὸν Max Müller ἀεσταμάτησεν στὴν ἀρχὴν περισσότερα τοῦ ἐνὸς μεγάλα συστήματα, ποῦ στὸ τέλος ἐτελειώθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν, καὶ τῶν ὁποίων οἱ δημιουργοὶ στὰ πρῶτα τοὺς δὲν μπόρεσαν νὰ κάμουν παρὰ δειλὰ καὶ ἀβέβαια βήματα».

Ι. Ν. ΓΡΥΠΙΑΡΗΣ

τλφ. φιλ.

ΟΡΛΑ.

Ὁ ἰατρὸς Μαράνδος, φρενολόγος ἀπολαύων μεγίστης φήμης, προσεκάλεσε τρεῖς συναδέλφους τοῦ καὶ τέσσαρας σοφοὺς μύστας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν νὰ διέλθουν δι' ὀλίγον ἀπὸ τὸ φρενοκομεῖον, τὸ ὅποῖον διηύθυνε, διὰ νὰ τοὺς παρουσιάσῃ ἕνα τῶν ἀσθενῶν του.

Μόλις οἱ φίλοι τοῦ ἤλθον, αἰθὰ σᾶς καθυποβάλλω, εἶπεν, ἀσθένειαν παράδοξον καὶ ἐμπνέουσαν μεγάλην ἀνησυχίαν· ἄλλως τε κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τοῦ πελάτου μου· θὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἴδιος»· ἐσήμανε τὸν κώδωνα καὶ προσεκάλεσε τὸν ὑπηρέτην, ὅστις εἰσήγαγεν ἄνδρα ὠχρότατον, πτωματικῆς ἰσχνότητος, ὅπως εἶναι ἰσχυροὶ μερικοὶ παράφρονες κατεχόμενοι ἀπὸ ἔμμονόν τινα σκέψιν, καθ' ὅτι ἡ νοσηρὰ σκέψις καταβιβρώσκει τὴν σάρκα περισσότερον ἀπὸ τὸν πυρετὸν καὶ τὴν φθίσιν.

Ἀφοῦ ἐχαίρετῃσε καὶ ἐκάθισε κειζεύρω, εἶπε, κύριοι, τὸν λόγον δι' ὃν προσεκλήθητε ἐδῶ καὶ εἶμαι ἔτοιμος νὰ σᾶς ἀφηγηθῶ τὴν ἱστορίαν μου, ὅπως μὲ παρεκάλεσεν ὁ φίλος μου Μαράνδος· ἐπὶ μακρὸν μ' ἐνόμιζε παράφρονα· σήμερον ἀμφιβάλλει. Δυστυχῶς δι' ἐμὲ δι' ὑμᾶς καὶ δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ μάθετε μετ' ὀλίγον ὅτι ἔχω τὸν νοῦν τόσον ὑγειᾶ, τόσον διορατικὸν ὅσον καὶ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι.

Ἄλλ' ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τὰ συμβάντα, ἀπλούστατα ἀπὸ αὐτὰ ταῦτα τὰ συμβάντα. Ἰδοὺ αὐτά: Εἶμαι τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν, ἄγαμος καὶ ἀρκετὰ πλούσιος διὰ νὰ ζῶ μὲ σχετι-